

**Česká republika**  
**NÁLEZ**  
**Ústavního soudu**

**Jménem republiky**

Ústavní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně Kateřiny Šimáčkové, soudce Tomáše Lichovníka a soudkyně zpravodajky Milady Tomkové o ústavní stížnosti **T. K. a L. K.**, zastoupených JUDr. Karlem Polákem, advokátem se sídlem Sokolovská 95, Praha 8, proti usnesení Nejvyššího soudu č. j. 30 Cdo 1381/2016-271 ze dne 13. 4. 2016, za účasti Nejvyššího soudu jako účastníka řízení a společnosti **PRYVAL PRAHA, s. r. o.**, zastoupené Mgr. Markem Čechovským, advokátem se sídlem Opletalova 1417/25, Praha 1, jako vedlejší účastnice řízení, takto:

**I. Usnesením Nejvyššího soudu č. j. 30 Cdo 1381/2016-271 ze dne 13. 4. 2016 bylo porušeno právo stěžovatelů zaručené čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.**

**II. Usnesení Nejvyššího soudu č. j. 30 Cdo 1381/2016-271 ze dne 13. 4. 2016 se ruší.**

**III. Náhrada nákladů řízení o ústavní stížnosti se stěžovatelům nepřiznává.**

O d ů v o d n ě n í:

I.

*Vymezení věci*

1. Projednávanou ústavní stížností se stěžovatelé domáhají zrušení napadeného rozhodnutí, neboť se domnívají, že jím došlo k porušení jejich ústavně zaručených práv garantovaných čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“).

2. Jak vyplynulo z ústavní stížnosti, napadeného rozhodnutí a vyžádaného spisového materiálu, rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 3 č. j. 18 C 144/2012-193 ze dne 7. 11. 2014 bylo určeno, že společnost PRYVAL PRAHA, s. r. o., (vedlejší účastnice řízení před Ústavním soudem; v řízení před obecnými soudy v postavení žalobkyně) je vlastníkem blíže specifikované bytové jednotky s příslušným podílem na společných částech označených nemovitostí. Rozsudkem Městského soudu v Praze č. j. 25 Co 201/2015-228 ze dne 23. 7. 2015 byl prvostupňový rozsudek potvrzen.

3. Ústavní stížností napadeným usnesením Nejvyššího soudu (vydaným předsedou senátu) bylo odmítnuto dovolání stěžovatelů (v řízení před obecnými soudy v postavení žalovaných) jako vadné, neboť řádně nevymezili, v čem spatřují naplnění podmínek přípustnosti dovolání. Řádnému vymezení podle Nejvyššího soudu neodpovídala ani ta část dovolání, v níž odkazovali na judikaturu Ústavního soudu v řešení právní otázky nabytí vlastnického práva k nemovitosti na základě dobré víry v zápis v katastru nemovitostí. Podle Nejvyššího soudu by byla situace jiná, pokud by předpoklady

přípustnosti byly vymezeny tak, že rozhodnutí odvolacího soudu závisí na vyřešení příslušné právní otázky, která sice byla již dovolacím soudem vyřešena, avšak podle názoru stěžovatelů (např. právě s odkazem na judikaturu Ústavního soudu, s níž podle přesvědčení stěžovatelů judikatura dovolacího soudu v řešení předmětné právní otázky není souladná) by měla být posouzena jinak.

4. Stěžovatelé následně podali ústavní stížnost, v níž namítají, že Nejvyšší soud odmítl jejich dovolání pro nesplnění požadavku, který zákon nestanoví, přičemž údajně dostatečně specifikovali, že v případě uzavření kupní smlouvy jednali v dobré víře, a výslovně upozornili, že odvolací soud upřednostnil ochranu vlastnického práva před ochranou dobré víry, což je v rozporu nejen s judikaturou Nejvyššího soudu, ale i Ústavního soudu.

## II.

### *Průběh řízení před Ústavním soudem*

5. Ústavní soud vyzval účastníka a vedlejší účastnici řízení k vyjádření k ústavní stížnosti.

6. Nejvyšší soud ve vyjádření odkázal na odůvodnění napadeného rozhodnutí a zdůraznil, že dle jeho konstantní judikatury pro vymezení předpokladů přípustnosti, které je povinnou obsahovou náležitostí, nestačí toliko citace § 237 občanského soudního řádu či jeho části, nýbrž je nutné, aby dovolatel řádně vyložil, které z hledisek přípustnosti považuje za splněné a proč. Skutečnost, že má dovolatel na právní závěr odvolacího soudu jiný názor, nepředstavuje způsobilé vymezení přípustnosti. Nejvyšší soud dále ve vyjádření citoval judikaturu Ústavního soudu, podle níž „*pokud Nejvyšší soud požaduje po dovolateli dodržení zákonem stanovených formálních náležitostí dovolání, nejedná se o přepjatý formalismus, ale o zákonem stanovený postup*“ (usnesení Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 1092/15 ze dne 28. 4. 2015).

7. Vedlejší účastnice ve vyjádření uvedla, že s ohledem na datum doručení ústavní stížnosti existují pochyby o její včasnosti. V další části vyjádření pak vysvětluje, proč stěžovatelka nemohla být v době uzavření kupní smlouvy v dobré víře, resp. proč na projednávanou věc nedopadá judikatura Ústavního soudu v otázce dobré víry při nabytí od nevlastníka. Jak vedlejší účastnice uvádí, v daném případě nešlo o nabytí od nevlastníka, nýbrž o od počátku absolutně neplatný převod vlastnického práva k nemovitostem z vedlejší účastnice na stěžovatele, a to z důvodu, že kupní smlouva byla podepsaná osobou, která k tomu nebyla oprávněna. Z uvedených důvodů vedlejší účastnice navrhuje zamítnutí ústavní stížnosti.

8. Obdržená vyjádření nebyla stěžovatelům zaslána k replice, neboť ta by nemohla na (pro stěžovatele příznivém) výsledku tohoto řízení nic změnit. V konečném důsledku by tak stěžovatelům pouze neúčelně vzrostly náklady řízení, jejichž náhradu – neúspěšně – žádají po vedlejší účastnici.

9. Vzhledem k tomu, že k objasnění věci nebylo potřeba nařizovat jednání, rozhodl Ústavní soud bez jeho konání (§ 44 zákona o Ústavním soudě).

## III.

*Předpoklady řízení před Ústavním soudem*

10. Ústavní soud posoudil splnění procesních předpokladů řízení a dospěl k závěru, že ústavní stížnost byla podána včas oprávněnými stěžovateli, kteří byli účastníky řízení, v němž bylo vydáno napadené rozhodnutí, a Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný. Stěžovatelé jsou právně zastoupeni v souladu s požadavky § 29 až § 31 zákona o Ústavním soudu a ústavní stížnost je přípustná (§ 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu a contrario).

11. K pochybám vedlejší účastnice o včasnosti ústavní stížnosti Ústavní soud poznamenává, že ústavní stížnost sice skutečně byla doručena Ústavnímu soudu až dne 30. 6. 2016 (napadené rozhodnutí Nejvyššího soudu bylo právnímu zástupci stěžovatelů doručeno dne 28. 4. 2016), ovšem dle přiložené obálky byla ústavní stížnost k poštovní přepravě podána již dne 28. 6. 2016, tedy při zachování dvouměsíční lhůty podle § 72 odst. 4 zákona o Ústavním soudu.

## IV.

*Vlastní posouzení*

12. Poté, co se Ústavní soud seznámil s argumentací přednesenou v ústavní stížnosti a s vyžádaným spisovým materiálem, dospěl k závěru, že ústavní stížnost je důvodná.

13. Ústavními stížnostmi, jimiž stěžovatelé napadají rozhodnutí Nejvyššího soudu, kterým bylo dovolání odmítnuto jako vadné pro nesplnění zákonných náležitostí, se Ústavní soud ve své judikatuře opakovaně zabýval. Ustáleně přitom konstatuje, že požadavek vymezit, v čem dovolatelé spatřují naplnění podmínek přípustnosti dovolání, jakož i následek nesplnění tohoto požadavku v podobě odmítnutí dovolání jsou souladné s ústavním pořádkem (viz namátkou usnesení sp. zn. I. ÚS 3762/16 ze dne 11. 4. 2017, sp. zn. III. ÚS 588/17 ze dne 14. 3. 2017, sp. zn. I. ÚS 323/17 ze dne 7. 3. 2017, sp. zn. III. ÚS 583/17 ze dne 7. 3. 2017, sp. zn. II. ÚS 1794/16 ze dne 7. 3. 2017, sp. zn. III. ÚS 2780/16 ze dne 28. 2. 2017, sp. zn. III. ÚS 105/17 ze dne 14. 2. 2017, sp. zn. II. ÚS 2671/16 ze dne 14. 2. 2017, sp. zn. I. ÚS 2109/16 ze dne 22. 9. 2016, sp. zn. IV. ÚS 2728/16 ze dne 6. 9. 2016, sp. zn. II. ÚS 1291/16 ze dne 20. 6. 2016, sp. zn. IV. ÚS 1734/15 ze dne 7. 6. 2016, sp. zn. IV. ÚS 1725/15 ze dne 7. 6. 2016, sp. zn. II. ÚS 494/16 ze dne 19. 4. 2016, sp. zn. IV. ÚS 230/16 ze dne 12. 4. 2016, sp. zn. III. ÚS 3794/15 ze dne 16. 2. 2016, sp. zn. III. ÚS 144/15 ze dne 19. 2. 2015, sp. zn. I. ÚS 3445/13 ze dne 13. 5. 2014, sp. zn. IV. ÚS 789/14 ze dne 6. 5. 2014, sp. zn. III. ÚS 695/14 ze dne 17. 4. 2014, sp. zn. IV. ÚS 3982/13 ze dne 12. 2. 2014, sp. zn. I. ÚS 3524/13 ze dne 21. 1. 2014, sp. zn. II. ÚS 3625/13 ze dne 14. 1. 2014, sp. zn. III. ÚS 3189/13 ze dne 7. 11. 2013 nebo náleznost sp. zn. II. ÚS 1966/16 ze dne 15. 3. 2017).

14. V posledně citovaném nálezu Ústavní soud konstatoval, že „[j]ednou z povinných náležitostí dovolání podle § 241a odst. 2 občanského soudního řádu je, že v něm musí být uvedeno, v čem dovolatel spatřuje splnění předpokladů přípustnosti dovolání“, a dále že „k efektivnímu vyčerpání dovolání nedojde, bude-li podáno vadně, tedy aniž by obsahovalo zákonem stanovené náležitosti, jež jsou uvedeny v § 241a odst. 2 a 3 občanského soudního řádu“.

15. Ústavní soud v citované judikatuře vychází z toho, že dovolání je mimořádným opravným prostředkem, přičemž je v zásadě věcí zákonodárce, k nápravě jakých vad jej určí, a také (v určité souvislosti s tím) to, zda stanoví přísnější požadavky na jeho „kvalitu“, s čímž souvisí povinnost být v dovolacím řízení zastoupen kvalifikovanou osobou (advokátem), není-li dostatečně kvalifikován samotný dovolatel. Ústavní soud připustil (např. usnesení sp. zn. III. ÚS 506/17 ze dne 28. 3. 2017), že právní úprava klade na účastníky řízení relativně vysoké nároky, jde-li o řádné naplnění obsahových náležitostí dovolání; je ovšem třeba vzít v úvahu, že tomu tak není bezdůvodně (k tomu blíže např. usnesení sp. zn. III. ÚS 1675/14 ze dne 26. 6. 2014). Účastníci odvolacího řízení (potažmo jejich advokáti) mají ostatně k dispozici obsáhlou judikaturu Nejvyššího soudu, která se obsahovými náležitostmi dovolání a konkrétně problematikou vymezení jeho přípustnosti dle (před více než čtyřmi lety) novelizované úpravy podrobně zabývá. Pokud přesto dovolatelé svých povinností nedostojí, je dle uvedené judikatury odmítnutí dovolání jako vadného souladné s ústavním pořádkem. Ústavní soud koneckonců v minulosti i ve vztahu k jiným procesním povinnostem konstatoval, že „[p]akliže má občanské soudní řízení sloužit k [nalézání hmotného práva a spravedlivému řešení sporů mezi účastníky], musí být civilní soudnictví funkční jako celek, což v první řadě předpokládá, že zákonodárce stanoví procesní pravidla, kterými se musí soudy i účastníci řízení řídit. Pokud tak účastníci v konkrétním případě nečiní, logickým a ústavně konformním důsledkem může být neúspěch ve sporu, a to bez ohledu na hmotné právo“ (náleznost sp. zn. I. ÚS 1944/15 ze dne 22. 9. 2015).

16. V každém dovolání tedy musí být uvedeno, v čem dovolatel spatřuje naplnění podmínek přípustnosti tohoto mimořádného opravného prostředku. Pakliže není dovolání přípustné ze zákona v případech vyjmenovaných v § 238a občanského soudního řádu, bude toto vymezení ve smyslu § 237 občanského soudního řádu zjednodušeně řečeno spočívat ve formulování právní otázky významné pro napadené rozhodnutí odvolacího soudu a uvedení, jakým způsobem předmětnou právní otázku řeší judikatura Nejvyššího soudu. Podle uvedeného ustanovení je totiž dovolání přípustné, pokud napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené praxe Nejvyššího soudu nebo která v rozhodování Nejvyššího soudu nebyla dosud řešena, případně je Nejvyšším soudem řešena rozdílně (nejednotně). Dovolání je přípustné také tehdy, pokud je rozhodnutí odvolacího soudu v souladu s judikaturou Nejvyššího soudu, ovšem tato judikatura by se měla změnit.

17. Jak již bylo řečeno, podrobnější návod, jak při formulování, v čem dovolatel spatřuje naplnění podmínek přípustnosti dovolání, postupovat, obsahuje bohatá judikatura Nejvyššího soudu. Např. v usnesení sp. zn. 30 Cdo 5248/2015 ze dne 25. 5. 2016 (jakož i v usnesení sp. zn. 23 Cdo 3562/2015 ze dne 9. 2. 2016 a v mnoha dalších rozhodnutích veřejnosti volně dostupných na internetových stránkách nsoud.cz) Nejvyšší soud k povinným náležitostem dovolání uvedl:

*„V dovolání musí dovolatel vymezit předpoklady přípustnosti dovolání ve smyslu § 237 o. s. ř., tj. uvést v něm okolnosti, z nichž by bylo možné usuzovat, že by v souzené věci šlo (mělo jít) o případ (některý ze čtyř v úvahu přicházejících), v němž napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva: 1) při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu (v takovém případě je zapotřebí alespoň stručně uvést, od kterého rozhodnutí, respektive od kterých rozhodnutí se konkrétně měl odvolací soud*

*odchýlit) nebo 2) která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena (zde je třeba vymezit, která právní otázka, na níž závisí rozhodnutí odvolacího soudu, v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena) nebo 3) která je dovolacím soudem rozhodována rozdílně (zde je třeba vymezit rozhodnutí dovolacího soudu, která takový rozpor v judikatuře dovolacího soudu mají podle názoru dovolatele zakládat a je tak třeba tyto rozpory odstranit) anebo 4) má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak (zde je zapotřebí vymezit příslušnou právní otázku, její dosavadní řešení v rozhodovací praxi dovolacího soudu a alespoň stručně uvést, pro jaké důvody by měla taková právní otázka být dovolacím soudem posouzena jinak).“*

18. Ačkoli Ústavní soud dle výše uvedené judikatury považuje požadavek řádně vymezit, v čem dovolatel spatřuje naplnění podmínek přípustnosti dovolání, za ústavně konformní, přesto může odmítnutím dovolání pro údajnou absenci této náležitosti dojít k porušení základních práv dovolatelů. Tak např. v nálezu sp. zn. IV. ÚS 1256/14 ze dne 18. 12. 2014 Ústavní soud Nejvyššímu soudu vytkl, že považoval za vadné dovolání, v němž dovolatel nepoužil spisové značky relevantních rozhodnutí Nejvyššího soudu. V nálezech sp. zn. II. ÚS 313/14 ze dne 15. 4. 2014 a sp. zn. I. ÚS 878/15 ze dne 16. 9. 2015 zase Ústavní soud vyjádřil požadavek na řádné odůvodnění usnesení, kterými Nejvyšší soud odmítá dovolání pro vady. Porušení základních práv stěžovatelů pak Ústavní soud konstatoval také tehdy, pokud Nejvyšší soud dovolání odmítl pro vady, kterými zjevně netrpělo (nálezy sp. zn. II. ÚS 3876/13 ze dne 3. 6. 2014, sp. zn. I. ÚS 962/14 ze dne 19. 8. 2014 nebo sp. zn. II. ÚS 312/15 ze dne 9. 2. 2016).

19. Ústavní soud také ve svých rozhodnutích konstatoval, že zákon nestanoví konkrétní způsob, jakým má být v dovolání uvedeno, v čem dovolatel spatřuje naplnění předpokladů přípustnosti dovolání. Tyto skutečnosti z něj musí být seznatelné, mohou však být vyjádřeny v kterékoliv jeho části (např. nález Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 1966/16 ze dne 15. 3. 2017). Není proto nezbytně nutné, aby dovolatel výslovně použil určitou uvozující formulaci, z níž by vyplynulo, že se zabývá otázkou přípustnosti dovolání. Tento údaj může být v dovolání formulován v jakékoliv jeho části a může mít jakoukoliv formu, jestliže z ní bude jednoznačně vyplývat, v čem dovolatel naplnění podmínek dovolání spatřuje. Jinými slovy, při posuzování obsahových náležitostí nesmí Nejvyšší soud postupovat přepjatě formalisticky a odmítnout dovolání jen z toho důvodu, že dovolatel určitou náležitost nevyjádřil zcela pregnantně.

20. Za splnění předmětné obsahové náležitosti na druhou stranu pochopitelně nelze považovat jakýkoli odkaz na judikaturu, který se v podání dovolatele objeví. Úlohou dovolacího soudu není, aby svým výkladem textu dovolání fakticky doplňoval, jeho náležitosti domýšlel a složitě bádal nad tím, které podmínky přípustnosti asi tak považoval dovolatel za naplněné. Povinnost vymezit shledané podmínky přípustnosti je v zákoně již více než čtyři roky, daný zákonný požadavek není přehnaně komplikovaný a jakékoli nejasnosti lze vyřešit nahlédnutím do judikatury Nejvyššího soudu vztahující se k této otázce (viz výše). Stěžít si lze představit advokáta či osobu s právním vzděláním, která by při míře pečlivosti, jež by odpovídala významu věci předkládané vrcholné soudní instanci, nedokázala formulovat dovolání v souladu se zákonnými požadavky.

21. V projednávané věci stěžovatelé na první straně dovolání (konkrétně v části nadepsané jako „odůvodnění dovolání“) konstatovali, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu. V daném odstavci není předmětná otázka specifikována a specifikována není ani praxe dovolacího soudu, od které se odvolací soud odchýlil. Stěžovatelé se následně v dovolání zabývají svou dobrou vírou a na straně 2 dovolání vysvětlují, že odvolací soud vycházel při vyvažování principu dobré víry a principu ochrany vlastnického práva z nálezu Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 3061/11 ze dne 13. 8. 2012, který byl ale údajně překonán nálezem sp. zn. I. ÚS 2219/12 ze dne 17. 4. 2014, podle něhož je nutno dát přednost dobré víře. Z toho důvodu se měl odvolací soud odchýlit od ustálené praxe. Pomineme-li nyní, že stěžovatelé pracovali s judikaturou Ústavního soudu, a nikoli soudu dovolacího (čímž se bude Ústavní soud zabývat záhy), je takové vymezení dle názoru Ústavního soudu dostačující, byť jej zdaleka nelze považovat za „učebnicové“ (naopak spíše za určité minimum). Dostatečnost takového vymezení ostatně nepopřel ani Nejvyšší soud, který spatřoval základní problém v odkazech pouze na judikaturu Ústavního soudu.

22. I touto otázkou, tedy zda lze za řádné vymezení podmínek přípustnosti považovat, pokud dovolatel ve svém dovolání pracuje (ve smyslu § 237 občanského soudního řádu) s judikaturou Ústavního soudu namísto judikatury Nejvyššího soudu, se Ústavní soud již v minulosti zabýval. V nálezem sp. zn. II. ÚS 2000/16 ze dne 6. 12. 2016 měl Ústavní soud oproti názoru Nejvyššího soudu za to, že pokud dovolatel v dovolání formuloval rozpor postupu odvolacího soudu se závazným právním názorem Ústavního soudu (vyplývajícím z nálezem Ústavního soudu vydaného v téže věci, který údajně nebyl odvolacím soudem respektován po zrušení předchozího rozhodnutí a vrácení k dalšímu řízení), bylo tím obsahovým náležitostí učiněno zadost. V nálezem sp. zn. I. ÚS 3507/16 ze dne 21. 12. 2016 pak Ústavní soud uvedl, že pokud je dovolatelem citovaná judikatura Ústavního soudu přílehlavá a dostatečně konkrétní, jedná se o dostatečné vymezení podmínek přípustnosti navzdory absenci explicitní citace judikatury dovolacího soudu. Konečně v nálezem sp. zn. III. ÚS 1594/16 ze dne 1. 11. 2016 Ústavní soud konstatoval, že i nerespektování jeho judikatury je relevantním hlediskem při posuzování přípustnosti ve smyslu § 237 občanského soudního řádu.

23. Je pravda, že § 237 občanského soudního řádu hovoří pouze o judikatuře dovolacího soudu. Nelze také přehlížet, že je to primárně Nejvyšší soud, jemuž jakožto vrcholnému soudnímu orgánu v civilních a trestních věcech (čl. 92 Ústavy České republiky) přísluší sjednocovat judikaturu (§ 14 odst. 3 zákona o soudech a soudcích). Ústavnímu soudu naopak tato úloha zásadně nepřísluší, a to již proto, že mu zásadně nepřísluší ani samotný výklad podústavního práva. I ve věcech s ústavním přesahem to často může být právě Nejvyšší soud, který klíčové závěry Ústavního soudu „převéde“ do řeči podústavního práva. Nelze tedy popřít určitou přesvědčivost argumentace Nejvyššího soudu, že judikatura Ústavního soudu je významná zejména až u dovolacího důvodu (tedy v samotné argumentaci, proč je napadené rozhodnutí odvolacího soudu nesprávné, proč by se měla dosavadní judikatura Nejvyššího soudu změnit atd.), přísně vzato však neslouží primárně k vymezení přípustnosti, jak jej vyžaduje § 241a odst. 2 občanského soudního řádu.

24. Na druhou stranu je ovšem nutno mít na paměti, že nálezy Ústavního soudu jsou závazné pro všechny orgány a osoby (čl. 89 odst. 2 Ústavy České republiky). Navíc

existují právní otázky, ke kterým se dosud podrobněji vyjadřoval pouze Ústavní soud, a právě jeho judikatura tak je skutečně pro věc významná. Přípustnost dovolání u takové právní otázky sice lze formulovat jednoduše tak, že tato otázka dosud nebyla Nejvyšším soudem řešena, nicméně i z hlediska funkce požadavku vymezení přípustnosti (spočívající mimo jiné v tom, že po konzultaci relevantní judikatury se dovolatel např. rozhodne, že dovolání vůbec nepodá, neboť by nemělo šanci na úspěch, případně pokud jej podá, existuje určitý předpoklad, že po seznámení s judikaturou bude takové podání argumentačně kvalitnější) se lze domnívat, že vztažení přípustnosti k judikatuře Ústavního soudu je v takovém případě dostačující. Konečně není možno přehlížet, že právě prostřednictvím judikatury Ústavního soudu dovolatelé často dostatečně specifikují i judikaturu Nejvyššího soudu, což platí právě např. i v otázce střetu dobré víry a vlastnického práva v případech nabytí od nevládníka. V řešení této otázky se totiž Ústavní soud a Nejvyšší soud dlouhodobě lišily a tento názorový střet byl všeobecně znám; pokud stěžovatelé citovali judikaturu Ústavního soudu k této věci a uvedli, že se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe, nemohly vzniknout pochybnosti o tom, jaká rozhodnutí Nejvyššího soudu byla dle stěžovatelů v otázce vymezení přípustnosti podstatná, byť nebyla konkrétně vyjmenována (lze samozřejmě namítat, že v době podání dovolání ještě nebyla judikatura Nejvyššího soudu, která by názor Ústavního soudu respektovala, ustálená, ale to už není otázka vad dovolání a Nejvyšší soud není tímto vymezením vázán).

25. Je tudíž nutno uzavřít, že stěžovatelé v dovolání řádně vymezili, v čem spatřují podmínky přípustnosti dovolání, a odmítnutím takového dovolání jako vadného došlo k porušení jejich práv na přístup k soudu ve smyslu čl. 36 odst. 1 Listiny.

26. Ústavní soud nepřehlédl, že Nejvyšší soud nad rámec odmítnutí dovolání pro vady v napadeném rozhodnutí vysvětlil, že stěžovateli citovaná judikatura Ústavního soudu není pro řešení věci relevantní, neboť dopadá na jiné situace. Uvedení tohoto *obiter dicta* samozřejmě není samo o sobě protiústavní, naopak může sloužit neúspěšným dovolatelům jako jistý podklad při zvažování dalšího procesního postupu (např. zda skutečně má význam podávat proti procesnímu rozhodnutí Nejvyššího soudu ústavní stížnost, pokud by to vedlo jen k prodloužení řízení bez reálné šance na konečný úspěch ve věci). Avšak pokud se stěžovatelé rozhodnou ústavní stížnost podat a touto ústavní stížností – petitem i argumentačně – míří jen proti závěru Nejvyššího soudu, že dovolání bylo vadné, nebude obvykle mít Ústavní soud jinou možnost, než se zabývat právě touto otázkou. Pokud by totiž za těchto okolností Ústavní soud s ohledem na uvedené *obiter dictum* ústavní stížnost odmítl (např. se závěrem, že odvolací soud postupoval správně), mohlo by se jednat jednak o postup překvapivý (stěžovatelé si byli vědomi důvodů odmítnutí dovolání a právě ve vztahu k nim formulovali svou ústavní stížnost), jednak by teoreticky mohlo dojít i k porušení práva na zákonného soudce, neboť rozhodnutí o odmítnutí pro vady může (a tak se v projednávané věci stalo) vydávat předseda senátu, případně jeho pověřený člen (§ 243f odst. 2 občanského soudního řádu), zatímco odmítnutí z meritorních, resp. kvazimeritorních důvodů přísluší senátu (a je potřeba souhlasu všech jeho členů, viz § 234c odst. 2 občanského soudního řádu).

V.  
Závěr

27. S ohledem na výše uvedené zjištění, že usnesením Nejvyššího soudu č. j. 30 Cdo 1381/2016-271 ze dne 13. 4. 2016 bylo porušeno právo stěžovatelů zaručené čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, Ústavní soud v souladu s § 82 zákona o Ústavním soudu podané ústavní stížnosti vyhověl a toto rozhodnutí zrušil podle § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu.

28. Stěžovatelé požadovali, aby Ústavní soud uložil vedlejší účastníci řízení povinnost nahradit jim náklady řízení před Ústavním soudem. Náklady řízení před Ústavním soudem si ovšem zásadně nese každý z účastníků i vedlejších účastníků sám (§ 62 odst. 3 zákona o Ústavním soudu); pouze v odůvodněných, výjimečných případech lze podle výsledku řízení uložit některému účastníkovi nebo vedlejšímu účastníkovi povinnost nahradit jinému náklady řízení (§ 62 odst. 4 zákona o Ústavním soudu). Stěžovatelé nevysvětlili, v čem spatřují důvody pro použití tohoto výjimečného institutu, přičemž ani Ústavní soud takové důvody neshledal. Jak ostatně vyplývá z odůvodnění tohoto nálezu, k porušení práv stěžovatelů došlo nesprávným procesním postupem Nejvyššího soudu, který nemohla vedlejší účastnice ovlivnit. Pochybení Nejvyššího soudu pak nelze považovat za natolik závažné, aby vedlo k jeho povinnosti uhradit stěžovatelům náklady řízení. Nejvyšší soud postupoval dle doslovného znění zákona, nejednalo se např. o úmyslné obcházení či ignorování zákonné úpravy, případně judikatury Ústavního soudu, která se vesměs vyvíjela a pohříchu nadále vyvíjí až po vydání napadeného usnesení. Tomuto návrhu stěžovatelů proto Ústavní soud nevyhověl.

**Poučení: Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.**

V Brně dne 3. května 2017

Kateřina Šimáčková  
předsedkyně senátu